

výminkou povolaný má silnější právo dědické než dědicové zákonní (nál. ze dne 23. června 1880 č. 7216; sb. »Gl. U.« č. 8027). Sekvestrace pro pozůstalost, k níž podány byly odporující si přihlášky, může býti povolena i před podáním žaloby o právo dědické (rozh. ze dne 16. května 1883, č. 5101, sb. »Gl. U.« č. 9435); naproti tomu vyslovil nálezn nejv. soudu ze dne 13. října 1885, č. 11.841, časop. »Ger. Ztg.« 1887, č. 39 náhled, že dědic na pořad práva odkázaný teprve po podání žaloby za sekvestraci může žádati.

IX. Poplatky.

Každý arch dědické přihlášky opatřiti jest kolkem za 50 kr. a to i tehdy, když ji podepsali všichni dědicové neb více dědiců společné pozůstalosti, ať si již učiněna byla podáním neb do protokolu (p. s. 43 a, čís. nář. ze dne 26. prosince 1897 č. 305 ř. z., pak výn. min. fin. ze dne 15. října 1855, č. 28.040 a ze dne 4. července 1864, č. 31.966).

Přijetí čestné viz Honorace.

Přijetí dítěte za vlastní (Adopce).

I. Pojem a podmínky.

Adopce je smlouva, již zakládá se mezi zvolitelem (adoptantem) a zvolencem (adoptovaným) podobný poměr, jaký stává mezi rodiči a jich dětmi manželskými, zejména nabývá zvolitel moci otcovské (§ 183 o. o. z.). Římské právo znalo arrogaci a adopci v užším smyslu. Arrogace zavedena byla pro personae sui juris, adopce pak pro personae alieni juris. Avšak jak arrogace tak i adopce zakládala zpočátku vždy patriam potestatem pro zvolitele. Justinian co do arrogace změny neustanovil a co do adopce účinek posavadní jen s t. zv. adoptio plena spojil, kdežto adoptio minus plena moc otcovskou zvoliteli více nezjednala, nýbrž jen poměr dětský mezi ním a zvolencem založila. Rakouské právo rozdíl mezi adopcí a arrogací nezná, ač účinky podobné s adopcí spojuje, jaké spojeny byly s římskou adoptio plena, jenže připouští se v § 184 o. o. z., by smlouva adopční právní poměry mezi zvolitelem a zvolencem jinak upravila, než zákonem upraveny jsou, předpokládajíc však, že podstatný účinek adopce v § 182 vytčený (že totiž zvolenec přijímá jméno zvolitelovo a zároveň podržuje svoje vlastní) vyloučen nebude, a že nebudou dotknuta smlouvou adopční práva osob třetích (§ 184 o. o. z.). Proto smlouva adopční, dle které by zvolenec měl sice přijati jméno zvolitelovo, avšak vzdáti se svého původního jména, schválena býti nemůže (rozh. nejv. s. ze dne 21. června 1871 sb. Gl. U. č. 4206). Účelem adopce je pak založiti poměr dětský, tedy jaksi uměle nápodobiti přirozené poměry mezi rodiči a dětmi jich manželskými (jakási imitatio naturae).

Z toho plyne, že nemohou adoptovati ti, kdož v platné manželství vstoupiti nemohou, u nichž tudíž možnost míti děti manželské je vyloučena. Proto nemohli v římském právu adoptovati castrati, proto nemohou dnes adoptovati osoby duchovní, jež přijaly vyšší svěcení, ani osoby řeholní, jež složily slavné sliby čistoty (§ 179, 63 o. o. z.).

Nemohou dále adoptovati osoby, jež mají již děti manželské (zde imitatio naturae třeba není), ani osoby, jež děti manželské pravděpodobně míti ještě mohou, t. j. osoby, které ještě nedosáhly 50. roku věku svého (§ 180 o. o. z.). Rovněž přijalo právo rakouské ustanovení práva římského, že musí zvolitel býti starším aspoň o 18 let (plena pubertas) než zvolenec (§ 180 o. o. z.). Ustanovení toto je odůvodněno shora vytčeným účelem

adopce. Ostatně adoptovati může osoba mužského i ženského pohlaví. Ustanovení práva římského, které ženě adoptovati nedovolilo a teprve později výjimečně matce adoptionem in solatium liberorum amissorum připouštělo, rakouské právo nezná. Konečně nemohou býti adoptovány děti nemanželské, pro které zákon stanovil legitimaci (dv. dek. ze dne 28. ledna 1816 č. 1206 sb. z. s. a §§ 60 nn. o. o. z.). Adopce je tedy smlouva, a co taková předpokládá strany k uzavírání smluv způsobilé. Má-li býti tedy adoptován nezletilec, třeba svolení manželského jeho otce, a nemá-li otce, svolení matky, poručníka a soudu. Odepřel-li by otec bez dostatečného důvodu svolení, bylo by možno stěžovati si u soudu a sice u okresního soudu, který je osobním soudem zvolence, tedy u soudu, v jehož obvodě zvolenec bydlí v čas podání stížnosti. Podrobnější předpisy o řízení obsahuje pat. ze dne 9. srpna 1854 č. 208 ř. z. A tu sluší uvést:

Co se týče formy smlouvy adopční, tedy předepsána je buď forma písemní neb soudní. Smlouva adopční musí dále býti soudně potvrzena. Žádost o potvrzení adopce vznesena buď v případech, kde třeba soudního svolení k adopci, u soudu poručenského, který vyšetřiv rodinné poměry a stáří zvolitele i zvolence, předloží ji, pokud není sám příslušným soudem sborovým, k rozhodnutí soudu sborovému I. instance, připojiv své dobrozdání (§ 258 pat. o říz. nesp.). V ostatních případech budiž žádost podána u onoho soudu okresního, u kterého má zvolitel ve věcech sporných svůj soud obecný, tedy z pravidla u soudu jeho bydliště (§§ 113 a 65 nn. jur. n.). Soud tento vyřídí žádost usnesením, kteréžto usnesení ještě před svým vyhotovením zasláno budiž sborovému soudu I. stolice k rozhodnutí (§ 109 jur. n.). Odepřel-li by sborový soud potvrzení adopce, lze si stěžovati u vrchního soudu (§ 260 cit. pat.). Jedná-li se zároveň o přenesení šlechtictví zvolitelova na zvolence, budiž žádost (byla-li adopce potvrzena) sdělena vrchním soudem místodržitelství a předložena s dobrozdáním tohoto ministru spravedlnosti, který se dorozumí s ministrem vnitra a vyžádá zeměpanské rozhodnutí (§ 261 cit. pat.). Byla-li adopce potvrzena, zapíše se to do protokolu, smlouva adopční se soudně uschová a o potvrzení adopce vyrozumí se zvolitel i zvolenec neb jeho zástupce. Ježto adopce je smlouva, jejíž uzavření závisí na státním schválení, nelze při ní umluvit ani lítkup (§ 909 o. o. z.), ani konvenční pokutu (§ 1336 o. o. z.; rozh. nejv. s. z 8. července 1862, sb. Gl. U. č. 1539) a je proto dále adopce neplatnou, když zvolitel zemře před udělením státního schválení. Byla-li však adopce již schválena, může se zápis do soudních spisů státi i po smrti zvolitelově (dv. dek. z 28. června 1837 a nejv. rozh. z 27. května 1837 č. 209 sb. z. s.).

II. Práva a povinnosti.

Zvolenec obdrží jméno zvolitele nebo rodové jméno zvolitelky, podrží však zároveň své dřívější jméno rodinné, po případě i své šlechtictví. Šlechtictví zvolitelovo může na zvolence býti přeneseno jen se svolením zeměpánovým (§ 182). Jak již shora, podotknuto vzniknou mezi zvolencem a zvolitelem a jeho potomstvem též práva, jako mezi manželskými rodiči a dětmi, pokud zákon výminky výslovně nestanoví; zejména nabývá zvolitel i moci otcovské. Ostatních členů rodiny zvolitelovy se poměr adopční nedotkne a ani zvolenec nepozbude práv ke své rodině dřívější. K manželství potřebuje nezletilý zvolenec svolení zvolitelova (§ 49 o. o. z.). Zvolenci přísluší k alodnímu jmění zvolitelovu totéž intestátní právo dědické,

jaké přísluší dětem manželským naproti otci (§ 755 o. o. z.). Právo to však vzájemným není, tudíž zvoliteli proti zvolenci nepřisluší (§ 756 o. o. z.). Podobně jako dítě manželské je i zvolenec dědicem nepominutelným a musí na něho aspoň s dílem povinným býti pamatováno (§ 762 o. o. z.). Díl povinný obnáší polovinu dílu intestátního (§ 765 o. o. z.).

III. Zánik poměru adopčního.

Poměr adopční zaniká podobně jako každá jiná smlouva vzájemným dohodnutím se (*mutuo consensu*). Je-li zvolenec nezletilým, třeba ke zrušení svolení jeho zákonného zástupce a soudu. Nezletilec vstupuje opět pod moc manželského otce svého (§ 185 o. o. z.).

Přijetí směnky viz Směnka.

Přijímání darů ve věcech úředních.

Zločinem tímto zahrnuje zákon dva případy: přijímání darů proti povinnosti a trpné podplácení.

I. Podmětem v prvním případě není však každý úředník, nýbrž jen ten úředník, jenž činným jest při správě spravedlnosti, propůjčování služeb neb rozhodování o záležitostech veřejných. Slovem »správa spravedlnosti« rozumí se nejen rozhodnutí t. j. soudcovské úkony ve věcech civilních a trestních, nýbrž vůbec všechna úřední jednání, jež vynesení a výkon takových usnesení u soudu předpokládá, tudíž i knihovní může ve své úřední činnosti zločinu naznačeného se dopustiti (rozh. kas. s. ze dne 9. listopadu 1875 č. 7513). Veřejnými záležitostmi jsou jen takové záležitosti, které se bezprostředně dotýkají buď zájmu celého státu neb aspoň zájmu jistého kruhu státních občanů právem veřejným chráněného, na jichž účastenství počítají, jichž pravoplatné vyřízení nepatří před soud, a není tudíž předmětem správy spravedlnosti. O rozhodnutí takové záležitosti lze však jen tam mluvit, kde jde o výrok, jímž se určuje neb upravuje právní stav nebo právní poměr (rozh. kas. s. ze dne 5. března 1853 sb. č. 517).

Takovým rozhodnutím je na př. výrok úřadu správního o tom, že dodávky pro vojsko určené jsou způsobilé, by byly převzaty (rozh. kas. s. ze dne 24. května 1886 sb. č. 922) neb výrok obecního představeného o tom, zda nebrání důvody policie požární prodeji zboží na určitém místě určitou osobou (rozh. kas. s. ze dne 5. listopadu 1883 sb. č. 587); není však rozhodnutím v záležitostech veřejných výstavení vysvědčení o mravech (rozh. kas. s. ze dne 5. března 1883 sb. č. 517), vyhledávání policie soudní (rozh. kas. s. ze dne 8. listopadu 1882 sb. č. 484) aneb výkon úředního doručení (rozh. kas. s. ze dne 29. března 1886 sb. č. 908).

Přijímání darů proti povinnosti záleží v tom, že úředník při vytčených úkonech úředních úřad svůj sice dle povinnosti plní, avšak aby jej plnil, dar přímo neb nepřímo přijímá, aneb si jinaký prospěch (ať již povahy majetkoprávní neb ideální, n. př. vydobytí vyznamenání) opatřuje neb přislíbíti dá.

Úředník činí zde tudíž řádné plnění svého úřadu závislým na daru nebo prospěchu a dává tudíž buď výslovně neb činem konkludentním straně na srozuměnou, že by jinak buď nebyl úředně činným aneb aspoň že by nebyl tak činným, jak to zákon předpisuje. Byl-li dar nebo prospěch skutečně již poskytnut aneb jen pouze slíben, nerozhoduje. Ten kdo dar dává, prospěch poskytuje neb slibuje, nedopouští se žádného činu trestního (rozh. kas. s. ze dne 17. prosince 1886 sb. č. 1011).